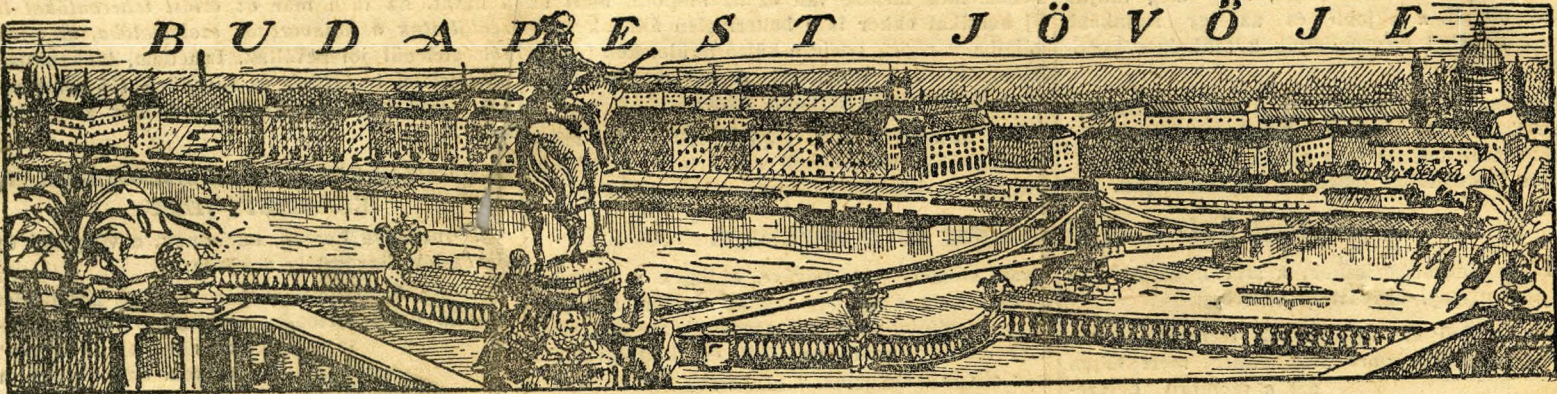

BUDAPEST JÖVŐJE

A sivar jelenben mindenki a jövőt kéri. Az új esztendő küszöbén önkéntelenül is fel-tolul a kérdés: *Mi lesz jövőre?* Jobb, szebb, kellemesebb lesz-e, mint az ideai esztendő? Hoz-e magával valami kis örömet a szenvedő embereknek, az országának, a feltápaszkodó Budapestnek?

Megindul-e a munka? Felvonulnak-e végre szemünk előtt az alkotások, amelyek eddig csak a könnyen ígérő ajkak közül röppentek fel, mint a szappanbuborékok, hogy ezernyi szilánkká pukkanjanak a levegőben?

Akaratlanul is a boldog multhoz kell visszafordulnunk, hogy erőt merithessünk a jobb jövőre.

Amikor például itt Budapestre egyre-másra teremtődtek meg a szebbnél-szebb alkotások, paloták, iskolák, fürdők, szállók, közművek, népjóléti intézmények... Gyors egymásutánban, szinte észrevétlenül nőtt ki mindez a földből. Bárczy István volt akkor az ur a város házában, boldog, hamisítatlan béke uralkodott és a fővárosnak ez a korszaka külön elnevezést kapott: *építőkorszak*...

Sok minden megvalósult. De jött a pusztító számú és *mindent-mindent betemetett*... Terveket, becsületes szándékokat, munkába vetett hitet. De legfőként a lehetőségét annak, hogy a lendületes alkotóirak továbbfolytatódjék. Mert volt ám még *rengeteg megvalósítandó, ezernyi kiforrta idea*. Igaz, hogy még *évtizedeket is felemészítő program*. Építés, új házak, új utak, még szebb, még ragyogóbb Budapest, hogy büszkébben állhassunk a világ elé: *ime, ez a mi dacos, magyar erőnk-ből telik*... Igaz, hogy Nagy-Budapest konturjai körül ott ragyogott Nagy-Magyarország képe is...

Ezért találta 1913-ban, amikor a negyven-éves Budapestet ünnepelték, a félszázadig elkövetkező tiz esztendőt *kevésnek* Bárczy István.

— Sokszor elgondolkozom — mondotta lelkesedéssel — *mi mindennel kell akkorára kész lenni*. Milyen szép volna akkorára bemutatni az új város házat, amely cimere lesz a másfélmillió lakosú fővárosnak, szemben az új sugárúttal, mely a város házából a Városligetig vezet, szebbnél-szebb házakkal és értékes ültetvényekkel. Mellette jobbra-balra a régi levegőtlen utcák, házak helyén egész új, egészséges városdarab. A Tabán mintaszerűen megépítve, a belső város legkellemesebb lakórésze, a Gellérthegyre két oldalról felvezető síkló, a Citadellában nyugzó élet, a Gellérthegy alján Európa legszebb fürdője (ez legalább megvalósult!) a piaristák épülete helyén a legszebb hotelek egyike. A Hungária-ut mentén az új hid megnyitása után egész új városvezet kezd épülni. A Böráros-téri új hid budai feje és a Muegyetem közt feltöltött és parkoztatott állandó kiállítási terület nagy nemzetközi városi kiállítás.

A Lágymányoson, Kelenföldön, valamint a VI. és VII. kerület külső részén megállapított új szabályozás után kialakult és tökéletesen csatornázott területen széles közlekedő utak, nagy népparkok készülnek. A budai hegyvidék Pest felé néző lejtőin a flórenzi *Viale del Colli*-hoz hasonló kilátásos, széles kocsiutak, azonkívül villamosvasutak által hozzáférhetővé tett családi lakótelepek és nyaralótelepek, új, modern pályaudvarok, természetesen nem utolsíkon futó vonalakkal. A Csepel-szigeten nagyszabású kereskedelmi kikötő, megfelelő teherpályaudvarokkal, elevátorral, áruakktárakkal és gyártelepekkel. A város körül messze terjedő pompás kerti gazdaságok, tehenészetek, nagyszabású modern kórházak, szülőházak, csecsemőintézetek, a Kamaradörben mintaszerű gondozóintézet. A munkanélküliség eseteire való biztosítás megszervezése, egészséges, olcsó városi lakások szaporítása, szigorú lakásfelügyelet, a tuberkulotikusok köteles elkülönítése és felügyelete, üdülőtelepek, nagyszabású homokospartú népfürdők, városi olcsó zuhanyfürdők, kifogástalan jókarban tartott tiszta utak, parkok és közterek. Jól szervezett közjótékonyági és gyermekvédelmi igazgatás, modern vágóhidak, nagyszabású húscsarnok, modern árucarnok az élelmiszernagykereskedelmi számára, sűrűn látogatott, nagyszabású városi könyvtár és szabad iskola, városi műhelyek, a megélhetést előmozdító, könnyítő különböző intézmények és végül mintaszerűen pontos és jó városi közigazgatás.

— Ugyebár mindez szédítő utópia? — kérdezte szinte önmagától. — *Pedig nem, csak a 10 év kevés*. Ezeket mind meg kell csinálni és meg is fogják csinálni, csak hogy esetleg nem mi, hanem az utódaink. S ha ez legalább nagyjában meglesz, az lesz Budapest igazi jubileuma. Ez nem álmodozás, hanem az át-

érzése annak, hogy az aggódó kételkedők, peszszimisták, okoskodók, hátráltatók, kicsinyhitűek elől elszalad az élet és hogy ez a tér, ahol mi felvehetjük a külfölddel a versenyt, felvehetjük a küzdelmet a betegségekkel, a nyomorúsággal, a műveltségrel, az elégedetlenséggel.

Most a nagy égés után újból megindult a munka a város házában. Az újaknak is kevés volna tiz, sőt a mai helyzetben talán husz esztendő is, hogy mindezt megvalósíthassák. De becsületes igyekezettel akarnak.

Egyik bizottsági ülés a másikat éri. És mindegyik összefüggésben ezernyi idea, mind-megannyi kiváló terv bukkan fel. Az alkotás láza fűti az új városatyákat, egyszerre szeretnék esztendők mulasztását pótolni. Mindegyikük magához öleli ezt a várost, hogy felemelje letiprottságából. Ez a nagy igyekvés már *felcsелеkedet*.

Mert a kivitelt háromszorvaló pénz kell, amiből viszont nem sok van Budapest városának sem. De azért ide is, oda is fog jutni egy kevés és 1926-ban mégis csak tapasztalni fogja Budapest népe, hogy újból megindult a vérkeringés... Építést, tatarozás, közegészségi, köztisztasági reformok. Fürdők, iskolák, közhasznú intézmények. Ha nem is minden, ha nem is a ragyogó tervek, Bárczy István álma, de már valami.

Az ideák, tervek, kívánságok eljutnak a tanácshoz, amely igyekszik azt végrehajtani. Tizenkét városi tanácsnok, tizenkét ügyosztály intézi az adminisztrációt, vezeti az apparátust.

Megvalósul a mástébilíós építési program első ciklusa.

Orczy Gyula tanácsnok, a középítési ügyosztály vezetője:

— A középítési ügyosztály által kidolgozott nagy építési program, amelyben Budapest székesfőváros építkezéseinek iránya hosszú évekre van körvonalozva, mástébilíós koronát igényelt volna. E nagy összegről csak az ut-és csatornaépítési munkálatok 300 milliórdot igényelnek. A nagy programnak bevezetése lesz az az építkezés, amely már részben megkezdődött és a tavasszal folytatódik, a tizenöt kislakásos bérház munkáinak kiadásával.

— Építkezéseink által természetesen elsősorban a lakásinséget óhajtja a főváros enyhíteni. Egyrészt direkt, másrészt indirekt lakásépítéssel.

Direkt lakásépítésünk a már említett tizenöt kislakásos bérház,

amelyek a Budaörsi-ut és Csend-utca sarkán, a Váci-ut és Gyöngyösi-ut sarkán, az Üllői-ut és Ceglédi-ut sarkán, a Váci-ut és Mura-utca sarkán, a Simor-utca és Villám-ut sarkán, továbbá a Mester-utca 39. számú telken épülnek és egy-

Csupor József dr. tanácsnok, a pénzügyi osztály vezetője:

— Azzal, hogy a törvényhatósági bizottság december 18-án tartott rendkívüli közgyűlésében a hosszas és nehéz tárgyalások és alkudozások után létrejött ostendei egyezmény megkötése mellett egyhangulag foglalt állást s azt a maga részéről ratifikálta, eme régóta vajdó kérdés végleges rendezésével a főváros pénzügyi politikája végre teljesen szilárd és biztos alapokra jektethető. Az egyezmény meghusulása sulyosan vesélyeztette volna nemcsak a főváros pénzügyi helyzetét, hanem ama magasabb közhiteli szempontokat is, amelyeknek érdekében a főváros az egyezménnyel járó nagy áldozatot — ismétlem, saját pénzügyei szempontjából is — magára vállalta.

— Mi lesz a főváros pénzügyi politikája a jövőben s hogyan fog alakulni pénzügyi helyzete? Ezekre a kérdésekre ma válaszolni alig lehetséges. Ha a főváros közgyűlése részéről bölcs mérséklet fog megnyilvánulni Budapest egész lakosságát érdeklő pénzügyi, kulturális, szociális, egészségügyi, stb. kérdésekben, amely mindemellett a lakosság igazi érdekeit szem előtt nem téveszti, ha az e célokhoz szükséges anyagi eszkö-

ök mondják el mik a közeli terveik, (amelyek persze meg is valósíthatók 1926-ban), mik izzanak az osztályuk kohójában. Budapest jövője domborodik ki az itt következő nyilatkozatokból:

JAVULÁST HOZ A VÁROSI ALKALMAZOTTAKNAK A STÁTUSZRENDEZÉS.

Lobmayer Jenő tanácsnok, az elnöki ügyosztály vezetője:

— Most készítjük elő a fővárosi alkalmazottak státuszrendezését, amely 1925 július 1-től lép visszahatólag érvénybe. A jövő év elején tehát megvalósul az alkalmazottaknak ez a régi kívánsága. A státuszrendezés némi jizetésjavítást jelent a főváros alkalmazottai számára, ami a tisztviselők és más alkalmazottak lelkeiben előreláthatóan megnyugvást fog kelteni. A státuszrendezés mindenestre bizonyos közeledést jelent a békenívóhoz és lehetővé teszi annak a pozíciónak a megközelítését, amelyet annak idején a tisztviselőtársadalom elfoglalt.

— Folyamatban van a főváros házinyomdájának önállósítása. Ezáltal a nyomda szabadabb mozgáshoz és kereskedelmibb szellemben való vezetéshez jut.

két- és háromszobás lakásokat fognak magukban foglalni. E kislakásos építkezésekre 120 milliórdot irányoztak elő. Az említett kislakások legkésőbb 1926 november 1-én beköltözhetnek.

— Itt kell megemlíteni a Mester-utca 41-43. számú bérház már előrehaladt építését is, amely 1926 augusztus 1-ére készül el. Indirekt lakás-termelésnek kell tekinteni azokat az építkezéseket, amelyekkel tanügyi épületekre huzunk emelleteket. Ezáltal ugyanis kibővítjük iskoláinkat s így a magánbérházakban elhelyezett iskolákat ide helyezhetjük, minek révén tekintélyes számú lakás fog felszabadulni. Hat iskola-emeletráépítés munkáinak kiadása éppen jelenleg van folyamatban.

A legközelebbi jövőben vár megoldásra a kerületek megosztása folytán szükségessé váló új kerületi székházak létesítése.

— Tervebe vettük az üllői-uti József-fiuárva-ház kihelyezését egészségesebb külső területre, miáltal felszabadul a mostani árvaház telke bérházépítkezések céljaira. Szándékunk az is, hogy a tél folyamán meg néhány nagyobb építkezésre tervpályázatot hirdetünk, hogy ezáltal a meglehetősen nagyszámú munka nélkül szenvedő építészeket munkához, a várost pedig nemes versenyben kicsiszolódott megfelelő tervekhez juttassuk.

— A bevezetésben említett nagy építési programnak ez volna tehát az első ciklusa.

Utiban a főváros pénzügyi konszolidáciája.

zök a főváros lakosságának újabb anyagi megterhelése nélkül előteremthetők lesznek, hiszem és remélem, hogy

a rég várt konszolidáció ezen a téren is hamarabb he fog következni.

Erre annál nagyobb szükség van, mert a főváros biztos s nyugodt pénzügyi és gazdasági helyzete fokmérője egyzersmind lakossága megjavult gazdasági helyzetének és annak az életstandardnak, amelyet — a békebeli állapotoknak megfelelően — minden erőfeszítésünk dacára eddig visszazserelni nem sikerült.

KIVILÁGÍTJÁK A HÁZSZÁMOKAT.

Barczen Gyula tanácsnok, a városrendezési és szabályozási ügyosztály vezetője:

— 1926-ban elsősorban az utcajelző táblák kiegészítését, kicserélését és rendbehozatalát szeretnénk végrehajtani. Fehér zománcotablát terve-zünk a mostaniak helyébe, amelyekről vastag fekete betűk hirdetnek az utca elnevezését. A Belyárosból elindulva haladnánk a táblákicserélési munkálattal kifelé. A külső részen azonban meg kell elégedni majd a *beidogtáblákkal* is, mert egy-egy ilyen zománcotablá felerősítéssel együtt körülbelül 250.000 koronájába lesz a fővárosnak.

— Weiller Ernő dr. bizottsági tag indítványára foglalkozunk

az utcajelző táblák és házszámok kivilágításának gondolatával.

Szabályrendeletet készítünk, amelyben a háztulajdonosok köteletségévé tesszük a házszámok megvilágítását, mert a főváros mai anyagi hely-

zetében képtelen volna az összes házakra villany-lámpákat felszereltetni. Azzal a gondolattal is foglalkozunk, hogy a sötétben fénylő anyaggal festetjük be az utcajelző táblákat és házszámokat. Mindenesetre előbb kísérletet teszünk ez irányban és csak akkor rendszeresítjük, ha beválk a technikai újítás. Felvetődött az az idea, nem volna-e célszerű, ha közvetlenül az egyes kapuk kilincse fölött apró zománc házszámokat helyeznénk el, amelyek így feltűnőbbek volnának, mint a kapu fölötti házszámok.

KÖNYNYITÉS AZ ILLETŐSÉGI ÉS LETELEPEDESÍ ÜGYEK TERÉN.

Bukovszky Viktor tanácsnok, a közzogi, katonai és illetőségi ügyosztály vezetője

Hosszabb ideje betegeskedik. Ebben az ügyosztályban általában jogi, kegyuri, házassági, anakönyvi, sajtó- és illetőségi ügyekkel foglalkoznak. A demokratikus városi pártok követelésére épen nemrégiben rendelték el az illetőségi és letelepedési kérelmek elintézésének megkönnyítését. A reform azóta már életbe is lépett s már ez év utolsó napjaiban, de legfőként a jövő esztendőben fogja éreztetni kedvező hatását.

Az ügyosztály január 1-én megkezdí a képviselőválasztók összeírását, egyelőre még mindég a 2200. számú kormányrendelet alapján, mert az országgyűlési képviselőválasztásra vonatkozó új törvénycikk csak akkor lép életbe, ha a förendi-házról szóló és később megalkotandó törvény is életbe lép.

NAGYSZABÁSÚ PROPAGANDA AZ IDEGEN-FORGALOM ÉRDEKÉBEN.

Hamvassy István főjegyző, a közzgazdasági és közlekedési ügyosztály közzgazdasági csoportjának vezetője:

— Foglalkozunk az összes közvetítő irodák, a cselédközvetítők, munkaközvetítők, artistaközvetítők stb. megrendszabályozásával s ezzel kapcsolatban a hatósági cselédközvetítő intézet felállításával. Rövidesen napirendre kerül a fogadók, vendéglők és kávéházi iparok gyakorlásáról szóló szabályrendelet módosítása, amelynek keretében

szabályozni kell a café-restauratók fennmaradásának kérdését.

A Kávésok természetesen ezek további fenntartása mellett károskodnak, míg a vendéglősök hangsúlyozzák, hogy a mai állapot az egész vendéglőipar tönkretételére vezet. Ezt a nehéz kérdést természetesen közmegelegedésre igyekszünk majd megoldani.

— A főváros közzgazdasági osztálya részt követel magának az új vámtarifa törvényelőkészítő munkálataiban, hogy Budapest kereskedelmi érdekeltsegeinek megnyugvást szerezzen. Célunk, hogy a vámhitelek engedélyezésénél könnyítéseket érjünk el, egyben pedig szorgalmazzuk a vámhitelek kamattaló leszállítását és az exportkötelezettség megszüntetését.

Mindent megteszünk a nemzetközi árumintavásárok nagymértékű kifejlesztése és megfelelő állandó kiállítási terület megszerzése érdekében.

Tervebe vettük a dánai rakodópartok fokozottabb kiépítését, valamint a budapestkörnyéki mezőgazdálkodás, kertgazdálkodás, gyümölcsstermesztés és állattenyésztés intenzívebbé tételét. Végezetül említem meg, bár legelső tennivalónk lesz a jövőben az idegenforgalom fejlesztése, illetve az idegenforgalmi propagandának a legnagyobb mértékben való kiszélesítése.

117 MILIÁRD ÚJ ISKOLÁK LÉTESÍTÉSÉRE.

Purébl Győző tanácsnok, a közzoktatási ügyosztály vezetője:

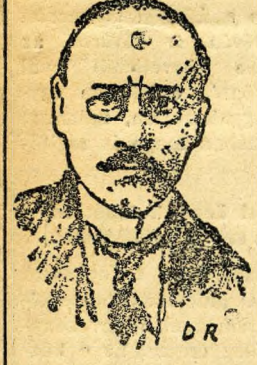
— Örömmel kell kijelentennem, hogy megkezdük az iskolaorvosi intézmény megvalósítását, ami közegészségügyi szempontból rendkívül nagyjelentőségű.

Folyamatban van az iparostanoncoktatás önállósítása és kifejlesztése, továbbá a fővárosi kerületi tanfolyamnak iskolanióra való fel-emelése. Rövidesen sora kerül a győgyepedógiai iskolák megnyitása azoknak a szellemileg visszafeljődött gyermekeknek a számára, akik a rendes iskola keretén belül nem tudnak boldogulni. Nem mulasztjuk el új iskolák építését sem.

Száztizennéhét milliórdot irányoztunk elő új iskolák létesítésére,

amelyekből a főváros valamennyi kerületébe jut egy-egy. Természetesen mindenekelőtt oda tervezünk ezeket az iskolákat, ahol kevés az eddigi pedagógiai intézetek száma, illetve ahonnan ezidő szerint a gyerekeknek távolfekvő helyekre kell eljárnuk.

— Egyes iskolákban emeletráépítéssel segítünk a tanteremhiányon. Általában arra törek-szünk, hogy valamennyi iskolát megszabadítsuk a magánlakóktól, s a tantermetek, amelyeket az illetők elfoglalnak, higiénikusan és a modern

pedagógiai szempontoknak megfelelően átalakítva, átadjuk rendeltetésüknek. Óvodák céljaira is igényeltünk 20 milliárdot, hogy minél több napközi otthont és bölcsődét létesíthessünk ezekkel kapcsolatban, ahol a munkába járó szülők a legnagyobb megnyugvással helyezhetik el kisdedüket. Az új tantervvel összefüggésben intézkedünk a megfelelő vezérfonal elkészítése iránt, egyben pedig pályázatot írtunk ki az iskolakönyvekre is.

A közoktatási bizottságban sikerült az úgynevezett tanügyi sérelmek súlyos kérdését közmegegyezésre megoldani. Mindazokat a kérelmeket, amelyek a fegyelmi ügyek újrafelvételét célozzák, közvetlenül a kultuszminiszterhez terjesztjük fel.

Ha a miniszter elrendeli az újrafelvételt, akkor arra törekszünk, hogy a kérelmeket teljesen objektíven vizsgáljuk felül.

Ami a B-listásokat illeti, a jövőben is igyekszünk, hogy elsősorban a B-listára került tanterveket hozzuk vissza a fővárosi szolgálatába, ami annál is inkább remélhető, mert a jövő tanévtől kezdve az iskolásgyermekek száma előreláthatóan növekszik és így újabb osztályokra lesz szükség.

FENN KELL TARTANI A KÖZSÉGI ÉLELMELZÉSI ÜZEMEKET!

Vajna Ede tanácsnok, a közlelémezési ügyosztály vezetője:

A főváros közlelémezési helyzetén segítő hatósági tevékenység csak fél munkát végezhet mindaddig, amíg a szabadforgalom és ezzel kapcsolatban a szabadverseny lehetősége hiányzik. Ma pedig az a helyzet áll fenn, hogy Budapest el van zárva a lekapsolt országárszék, valamint a további külföldi beszerzési piacaitól. Amíg tehát például az erdélyi marha, a bácskai sertés, a Nagybánya-vidéki gyümölcs, avagy a dán vaj a magas védővámok miatt Budapestre nem hozhatók, addig itt helyes piaci áralakulás nem lehetséges. A főváros fogyasztókörzönésége tehát nehezen várja azt az időt, amikor

D.R.

a kereskedelmi szerződések helyes irányu megkötésével régi beszerzési piacait ismét visszanyeri

és amikor a világgiazi árak szabad versenye a fővárosban és a főváros lakossága javára megint érvényesülhet.

Amíg ez a helyzet bekövetkezik, a főváros hatósága azon van, hogy a harmadára lecsökkent ország élelmiszerkészletei a fővárosba minél könnyebben és minél nagyobb mennyiségben jöjjenek. Ezért a főváros az élelmiszerfelhozatalok befogadására szükséges intézkedéseket, nevezetesen: a központi vásárcsarnok rakodóját és árúhelyeit, nemkülönben a vágóállatvásárok és közvágóhidak berendezéseit minden erejéből és minél gyorsabb tempóban

bővíti és fejleszti,

amivel nemcsak a jelenlegi viszonyok közt lehetséges áruforgalmat könnyíti meg, de idejében felkészül a jövőben remélt nemzetközi áruforgalom lebonyolítására is.

A közlelémezés megjavulását szolgálják azok a rendészeti intézkedések is, amelyekkel az élelmiszerhamisítások ellen küzd a főváros. A hatóság e teendői az abnormis viszonyok közepette sokkal súlyosabbak s így a főváros kötelessége az élelmiszerhamisítások üldözése és irtása tekintetében sokkal fokozottabb mértékben áll fenn. Az e célból szükséges nagy anyagi áldozatokat a fővárosnak kedvezőtlen helyzete dacára is meg kell hoznia, mert

az élelmiszerhamisítások nemcsak gazdaságilag károsítják a fogyasztó közönséget,

de közegészségi szempontból is komoly veszélyeket rejtenek magukban.

A főváros közlelémezési adminisztrációjának fontos kiegészítő része a közlelémezési üzemek működése. Ezek révén a főváros az ipari és kereskedelmi életbe közvetlenül nyúl bele, hogy a fogyasztókörzönés érdekében egyrészt árszabályozó hatást gyakoroljon, másrészt a fogyasztókörzönés ellátásában maga is segítőleg közreműködjen.

Ezek a közlelémezési üzemek tehát továbbra is kell, hogy teljes erővel működjenek,

még pedig olyan irányban, hogy a fogyasztókörzönés a legfontosabb élelmiszerkészlet beszerzésénél ezeknek a közlelémezési üzemeknek a tevékenységét segítőleg és könnyítőleg érezze. És e közlelémezési üzemek eredményes működését a jövőben is nem azok pénzügyi eredményei szerint, hanem annak alapján kell megállapítani, hogy azok a fogyasztókörzönés érdekében minő tevékenységet fejtenek ki, mert e közlelémezési üzemek nem is annyira a főváros hatóságának, mint inkább a fogyasztókörzönésnek közérdekű üzei.

JÖNNEK AZ ÚJ AUTOBUSZOK.

Gömör Albert dr., főjegyző, a közgazdasági és közlekedési ügyosztályban a közlekedési ügyek intézője:

A közlekedési bizottságban elhangzott ismételt kívánságra tervbe vettük az autóbusszökzönés reformját. Rövidesen beállítjuk a forga-

lomba a próba-autobuszokat, hogy meg tudjuk ítélni, melyik a legjobb és az így leginkább bevált típusból megrendeljük a szükséges kocsikat.

Valóban itt az ideje, hogy a már elhasznált autóbusszokat, amelyek különösen a gummiabroncsok tekintetében adnak panaszra okot, a forgalomból lehetőleg kiküszöböljük.

Enyhíteni kell a lakásinséget és a nyomort.

Liber Endre tanácsnok, a szociálpolitikai és közjótékonyági ügyosztály vezetője:

Legelső és legfontosabb teendőnk a városi építkezések gyors megindítása, mert látom azt a szomorú helyzetet, ami a lakásinség terén van. Nemrégiben megépítettük a kénutcai kislakásos házat 96 lakással, most a Mester-utóban készül 110 új lakás. Minden erőnkkel azon vagyunk, hogy az a 960 lakás, amire a közgyűlés 120 milliárdot szavazott meg, a jövő év folyamán feltétlenül elkészüljön.

Szükség van az árvaházak rendbehozatalára és reorganizálására is. Ugy az üzemellenőrző bizottság, mint az árvaházi bizottság kifogásolta az árvaházak állapotát és azt, hogy kevés a hely. Az építkezési osztállyal együtt arra törekszünk, hogy olyan programot állítsunk össze, amely a kívánásokat kielégíti. Szó van egyik kisebb árvaház megszüntetéséről és ehelyett nagyobb árvaház létesítéséről. Ezt kapcsolatba hoznánk olyan intézménnyel, amely eddig nem volt: a hat éven aluli árvagyermek otthonával.

Sok nehézséget okoz a szegények intézeti elhelyezése is. A budapesti szegényházakba 200

Budapest látványossága: a hullámfürdő.

Berczell Jenő tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője:

Mindenekelőtt a Szent Gellért-gyógyfürdőbe és szállóba tervezünk egy artiztikus kiviteli hullámfürdőt. A Gellért-fürdő működésére felügyelő bizottság már magáévé is tette a terveket. Ez a hullámfürdő egyik látványossága lesz Budapestnek, sőt egész Európában nem akad hozzá hasonló. A hullámfürdőt a gyógyfürdőhöz tartozó kert egyik részébe tervezzük s azt háromszáz kabin veszi majd körül. Este pompás vizes mint fontaine lumineuse fogja gyönyörködtetni a közönséget. Az ezer színben tündöklő, csillogó, színes fény a tó tükrére vetődik, ami az éjszakában káprázatos látványt nyújt. A hullámfürdő terveit a legkiválóbb építészek: Alpár Ignác, Welder Gyula, Höpfner Guidó és Hülli Dezső készítették. Ezek szerint 6 milliódba kerül az 1927-ben megnyíló fürdő építése.

Tervbe vettük a Rudasfürdő modernizálását és két új emeletor építését is. Ötven olesőbb szoba lesz itt. A jövőben tehát a Rudas- és a Gellértfürdő jól kiegészítik egymást, amennyiben a Rudasfürdő szobáit a kevésbé tehető emberek

Kifogástalanra teszik a pesti kórházakat.

Edes Endre tanácsnok, a közegészségi és köztisztasági ügyosztály vezetője:

A háboru előtti kórházi program megvalósítása, ahogy akkoriban tervezték, ma körülbelül féltübbötbe kerülne E programnak az volna a főcélja, hogy új, modern kórházak létesüljenek, a régi, divatjammult kórházak helyébe. Így a Kerepesi-ut melletti 1200 ágyas, az Angyalföldi-uton ugyancsak 1200 ágyas modern kórház. Az idők folyamán kialakult tapasztalat szerint ugyanaz az 1200 ágyas kórház, amely precizen adminisztrálható. Tervbe vettük a Margit-kórháznak 400 ágyassá való kibővítését is. Ez valószínűleg a jövőben talán leginkább. A város belső területére 400 ágyas gyűjtőkórházat terveztek, ugyanígy tervbe vettük a Telepi-utcai kórháznak, amely ezidő szerint iskolaépületben van, máshová való elhelyezését.

Elsősorban tehát arra kell törekednünk, hogy a meglévő kórházaink kerüljenek olyan állapotba, amely minden tekintetben kifogástalan. E cél érdekében folyik a küzdelem.

A legteljesebb erővel megindítjuk a kórházak tatarozását, mert mindaddig nem lehet szó építkezésről, amíg legalább ezekkel a javítási munkálatokkal el nem készültünk.

Legfeljebb az egyesített Szent László-kórháznak a Gellért-kórházi részét fogjuk a kórházhigiéniái szempontoknak megfelelően átépíteni. Az annál is inkább sürgős, mert az ideiglenes épületek már

D.R.

Persze még messze van ez az időpont, mert az új kocsikat ekkor is a belterületen állítjuk szolgálatba, a régiéket pedig a külső területeken fogják lebonyolítani a forgalmat. A közlekedés terén ez a legfontosabb teendőnk 1926-ra.

Különben most kaptak 120 újabb autótaxiengedélyt az érdekelt csoportok. Reméljük, hogy ez a közlekedés megjavítását szolgálja.

olyan személy van felvéve, akiknek a számára nincsen hely. Csak úgy tudunk segíteni a bajon, hogy az alföldi-utcai fiók-szegényházra egy emeletet építünk, amire az 1926. évi költségvetésbe már elő is irányoztuk a szükséges fedezetet. Ezáltal 240 új férőhelyet teremtünk a szegények számára.

Képzőművészeti vonatkozásban napirendre kerül mindaz, amit a háboru és az utána következő idők rossz gazdasági viszonyai megakasztottak. Így végre

elkészítjük a Kossuth-szobrot, a Batthyány-örökmécsét és megörökítjük a Névtelen Katona emlékét.

Ezeket felül rendbehozhatjuk a szobrokat is. Általában képzőművészeti téren iparkodunk újból megteremteni a háboru előtti állapotokat.

Változatlan igyekezettel akarunk közreműködni a nyomor enyhítése érdekében, ami sajnos, úgy látszik, egyhamar nem fog megszűnni. A szociálpolitikai ügyosztály előterjesztést tesz az inségadó újabb kivételei iránt. Folytatni kívánjuk az anya- és csecsemővédelmi, általában a gyermekvédelmi akciókat, ugyanígy a szegények gondozását is. A pénzügyminisztérium szerint 12 milliárd volna a főváros jövedelme az inségadóból, de ezidőig csak 4 milliárd folyt be és mindössze további egymilliárdra számíthatunk. Jövőre azonban úgy fogjuk megállapítani az inségadó kulcsát, hogy az abból befolyó jövedelem az összes kiadásokat fedezze.

is igénybevehetik, viszont a Gellértben az összes gyógymodok rendelkezésükre állanak.

A Hungária gyógyfürdővel kapcsolatban sétafolyosót és diétetikus kioszkot tervezünk. A Rudasfürdő disztlent tüzfala pedig a jövő évben fronszerű kiképzést kap.

A Széchenyi-fürdővel kapcsolatban még 1926-ban nagyszabású uszoda és strand létesül, mintegy 11.000 négyzetméter területen.

Még pedig, nem mint első ízben terveztük, csak ideiglenes, hanem végleges kivitelen, teljesen alkalmazkodva a Széchenyi-fürdő monumentális épületének stílusához. Ezen az új strandon egyszerre több ezer ember üdülhet. Kapcsolatosan ezzel kibővíjük a Széchenyi-fürdő férfi nappalfürdőt, miáltal nagyobb medencék állnak majd a fürdőzők rendelkezésére. További szándékunk, hogy az uszostadion tervét a Császárfürdőben valósítjuk meg, a Nádor-kerthben pedig Joanovits Pál bizottsági tag ideája alapján nagyszabású olcsó strandfürdőt építünk az elektromos művek közeli telepén termelt melegvíz felhasználásával.

Folytatjuk a Vigadó akusztikájának javítását is, a lerongyolódott berendezést pedig újjal cseréljük ki. Gyönyörű szönyegekkel ékesítjük majd a Vigadót, továbbá nagy dohányzóhelyiséget képezzük ki, hogy a fővárosnak ezt a gyönyörű épületét a bérleti kezelés lerongyolódottsága után ismét világvárosi nivóra emeljük.

Az Állatkertet sem hagyjuk ki a rekonstrukciós programból és körülbelül egymilliárd forintot jövedő állatok beszerzésére. Kétféle állattartó épületet tervezünk a Vigadó mellett és a meleg égövi madarak számára téli telelő helyiséget tervezünk.

Legjobban bizonyítja ezt az, hogy egy napon két tüzeset is előfordult a pavilonokban. Jövőre mindenesetre megtörténik a Szent László-kórház konyhájának kibővítése. A Szent János-kórház tüdőbetegpavilonjait mellett pedig fekvőbetegszobákat építünk, ahol járóbetegnek a nap és a levegő áldásában részesülhetnek. Szaporítjuk a tüdőbeteggondozók számát. Ezidő szerint négy ilyen gondozó működik a fővárosban. Tervünk az, hogy legelső sorban a munkáslakta városrészekben létesítsünk ilyen tüdőbeteggondozókat és csak ezután a beljebb fekvő területeken. 1926-ban a VII. és X. kerületben nyílik meg egy-egy gondozó.

Az utóbbi időben sok szó esett a kórházak élelmiszeréről. Megállapítottuk, hogy a kórházak koszt jó, a hiba csak az, hogy a jól elkészített ételek nem elég melegen kerülnek a betegekhez. Kiküldöttünk Bécsben tanulmányozták, hogyan lehetne a kórházakat thermos-készülékekkel ellátni.

A köztisztaság érdekében jövőre nagyobb mértékben folytatjuk a jól bevált olajjal való portalanítást.

Tervbe vettük a szemetgyűjtés reformját is, hogy a háziszemét összeszedésénél kiküszöböljük a baktériumok terjedésének minden lehetőségét.

Külföldön tanulmányoztuk a különféle rendszereket és a jövő évben szeretnénk kísérletképpen egyelőre legalább is a Belvárosban a legmegfelelőbb eljárást bevezetni. A szemetgyűjtés gondolatával is foglalkozik a főváros. Ez Amsterdamban bevált. Mi mindenekelőtt kísérleti kemencét állítunk fel, hogy kitalapozzuk, vajjon a budapesti szemét jól elégethető-e? A hőeltakarítás modernizálásával is foglalkozunk. Célunk az, hogy még gyorsabban és még zavartalanabban tüntessük el

a havat. Az idén már az óriási teherautókat is beállítottuk a hófuvarozás szolgálatába, amelyek kétségtelenül jól beváltak. Ismétlem, lankadatlan igyekezzel tervezünk és készítünk elő reformokat. Egy baj van, hogy mindehhez sok pénz kell...

ÚJ GÁZGYÁR, KÖZPONTI ELEKTROMOS TELEP, KIBŐVÍTETT VÍZMŰ.

Borvendég Ferenc, tanácsnok, a világitási és vízvezetéki ügyosztály vezetője:

Az ügyosztályhoz három nagy közlelémezési szolgálat tartozik: a gázművek, az elektromos művek és a vízművek. Ezek közül a villamos művek a háboru alatt kerültek csak megváltás után a főváros kezébe. A háboru kitörésének idején volt az, amikor egyfelől közvetlenül megváltása után a villamos művek rekonstrukciójával, másfelől a gáz- és vízművek nagyobbarányu fejlesztésével is foglalkozni kellett volna. A háboru és az azt követő idők minden nagyobbarányu munkát eltoltak és így most az előttünk levő pár év lesz az az idő, amikor az elmaradt nagyszabású bővítési és újítási munkálatokat végre kell hajtani.

A gázművek teljesítőképességének határában van. Ha a gázfogyasztás a következő években is — amit remélünk — az eddigi mértékben fog emelkedni, két év alatt állni kell az új gázgyárnak.

Tehát már a jövő évben meg kell kezdeni először az előmunkálatokat, azután pedig megfelelő tárgyalások után biztosítani kell a szükséges beruházási tőkét. Amennyiben ez sikerülni fog, akkor a munkálatok még a jövő évben megkezdődhetnek.

A gázművek eddigi pénzügyi ereje nem engedte meg azt, hogy a háztartásoknak a gáz nagyobb mérvű bevezetése és használata tekintetében segítségükre legyen. A jövő évben a még gázzal fel nem szerelt lakásoknak és háztartásoknak gázzal való ellátásául a gázmű lényeges segítséget óhajt nyújtani. E tekintetben a tárgyalások már most folynak.

Az elektromos műveknél a legfőbb teendő az, hogy a meglévő és nem gazdaságosan dolgozó váci-uti és berenczei-utcai telepek termelése egy nagy, gazdaságos központi telepbe vonassék össze.

Ebből a célból azokat az építkezéseket, amelyek az üzem már ezeltől két évvel megkezdett, a legnagyobb eréllyel kívánjuk folytatni. Az építési program előreláthatóan még két évre terjed ki, amikor is a váci-uti telep csak tartalékként fog szolgálni.

További legközelebbi feladata az elektromos műveknek a közvilágitás megjavítása. A mostani és a jövő év első felében tervezett munkák arra irányulnak, hogy a fővárosnak még elektromos világgal nem látott utcáiban az elektromos áram bevezetessék. Ez lehetővé fogja tenni az ezekben az utcákban levő lakásoknak is a hálózatba való bekapcsolását. További feladat azután az, hogy a főváros belső területén meglévő utcai világitás megfelelően átalakíttassék és megjavíttassék.

A vízműveknél a jövő évben tovább fogjuk folytatni a Káposztásmegyéri telep termelő részének kibővítését. A tervezett kibővítések biztosítani fogják a főváros lakosságának vízvezetéki vízzel való bőséges ellátását.

Gondoskodnunk kell azonban arról is, hogy a rendelkezésre álló víztübblet a főváros lakossága között szétszótható legyen. E tekintetben a pesti oldalon a külső városrészek és a budai oldalon a hegyvidék vízellátása szorul javításra. Ezért már a jövő évben a Hungária-uton nagyobb méretű csőfektetést fogunk végrehajtani, ami a vízszolgáltatást az említett ut körül fekvő városrészekben lényegesen megjavítja, mert ezidőszereint a vízvezetéki víz bejön a város belső részeibe és a külső városrészek csak a belső városrészek ktelégitése után juthatnak vízhez.

A Hungária-uti főcső lefektetése után a váci-uti főcsőből való közvetlen vízellátás megoldódik. A budai oldalon befejezzük a már megkezdett 500 milliméteres csőfektetést, ami a hegyvidéknek Káposztásmegyeren termelt vízvezetéki vízzel való ellátását fogja szolgálni. Minthogy a budai oldali telep víztelmezőképessége tovább nem bővíthető, már a jövő évben talajkutatásokat kell végezni abból a célból, hogy a dunajbóparti városrészek vízellátására hivatott új telep helye megállapítható legyen.

Építés... alkotás... Amikor Bárczy István a modern Budapest megteremtője a város negyvenéves jubileumán vállalta a következő tíz esztendő feladatát, tennivalóit, amikor az ezernyi tervre, a lobogó alkotókésztségre utalt, azt kérdezte: Nem ez a főfeladata egy igazi, modern városigazgatásnak?

De bizony — mondjuk Bárczyval együtt mi is. A munka a legeslegfőbb feladat. Különösen most, annyi esztendő téllenség után. A sok szóbeszédből elég volt. A beszéd még nem tett. A tettek beszéljenek.

György Endre